در سال ۱۴۰۰، عملکرد بازار بیمه کشور[۱][۲] نشان‌دهنده تداوم روند رو به رشد شرکت‌های بیمه بوده است. در سال مورد بررسی، میزان حق بیمه تولیدی[۳] شرکت‌های بیمه اعم از دولتی و غیر دولتی معادل ۱۱۵۳/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۴۰/۶ درصد رشد داشت. همچنین، روند صعودی حق بیمه تولیدی در مقایسه با رشد بطئی جمعیت کشور طی سال‌های اخیر موجب شده شاخص حق بیمه سرانه کشور[۴] از روندی صعودی برخوردار شود، به طوری که حق بیمه سرانه از ۹/۸ میلیون ریال در سال ۱۳۹۹ با رشدی معادل ۳۸/۸ درصد به ۱۳/۶ میلیون ریال در سال ۱۴۰۰ رسید. از این میزان، ۱۱/۴ میلیون ریال (معادل ۸۴/۲ درصد) به سرانه بیمه‌های غیر زندگی و بقیه به سرانه بیمه‌های زندگی (عمر) تعلق داشت.

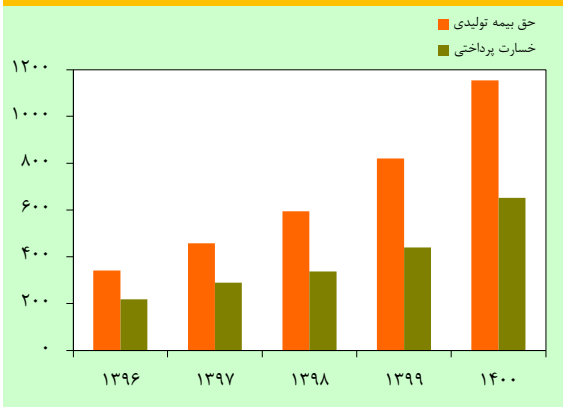
۱- مطالب این فصل براساس «سالنامه آماری ۱۴۰۰ صنعت بیمه» از انتشارات بیمه مرکزی ایران تهیه شده است. به دلیل تغییرات صورت گرفته در این سالنامه، آمارهای مربوط به سال‌های قبل در ترازنامه سال ۱۴۰۰، از قابلیت مقایسه با ارقام مندرج در ترازنامه سال‌های گذشته برخوردار نمی‌باشد.

۲- در سال ۱۴۰۰، شرکت بیمه دولتی ایران و ۲۲ شرکت بیمه غیر دولتی آسیا، البرز، دانا، معلم، پارسیان، توسعه، رازی، کارآفرین، سینا، ملت، دی، سامان، نوین، پاسارگاد، میهن، کوثر، ما، آرمان، تعاون، سرمد، تجارت نو و حکمت صبا در سرزمین اصلی و ۶ شرکت بیمه حافظ، امید، ایران معین، متقابل کیش، متقابل اطمینان متحد قشم و آسماری در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مشغول فعالیت بودند. البته دو شرکت بیمه خاورمیانه و باران نیز در قالب شرکت‌های تخصصی بیمه زندگی فعالیت می‌کردند و ۳ شرکت بیمه اتکایی امین و اتکایی ایرانیان و اتکایی سامان نیز در زمینه عملیات اتکایی فعالیت داشتند. بدین ترتیب در این سال، تعداد ۳۴ شرکت بیمه در کشور فعالیت می‌کردند.

۳- مبالغ حق بیمه تولیدی، بیمه‌نامه‌هایی است که طی دوره مورد گزارش توسط موسسات بیمه صادر شدند. این مبالغ، در بیمه‌های غیر زندگی بر مبنای حق بیمه صادره و در بیمه‌های زندگی (عمر) بر مبنای حق بیمه‌های وصولی (دریافتی) لحاظ می‌شود.

۴- حق بیمه سرانه از تقسیم حق بیمه تولیدی صنعت بیمه بر جمعیت هر کشور به دست می‌آید.

نمودار ۱۷- ۱- عملکرد بازار بیمه(هزار میلیارد ریال)

در سال ۱۴۰۰، ضریب نفوذ بیمه[۵] در مقایسه با سال قبل از آن کاهش یافت و از ۲/۲ درصد به ۱/۹ درصد رسید. این نسبت در بیمه‌های غیر زندگی معادل ۱/۶ درصد و در بیمه‌های زندگی (عمر) برابر ۰/۳ درصد بود.

۱۷-۱- عملکرد بازار بیمه

بررسی میزان حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی تا حدودی نشان‌دهنده بازدهی شرکت‌های بیمه در هر رشته بیمه‌ای است. مقایسه این دو شاخص با تعداد بیمه‌نامه و تعداد خسارت، می‌تواند حجم فعالیت شرکت‌های بیمه را در هر رشته بیمه‌ای مشخص کند.

۱۷-۱-۱- حق بیمه تولیدی

در سال ۱۴۰۰، میزان حق بیمه تولیدی شرکت‌های بیمه دولتی و غیر دولتی معادل ۱۱۵۳/۴ هزار میلیارد ریال بود که در

۵- ضریب نفوذ بیمه، نسبت حق بیمه تولیدی به تولید ناخالص داخلی است.

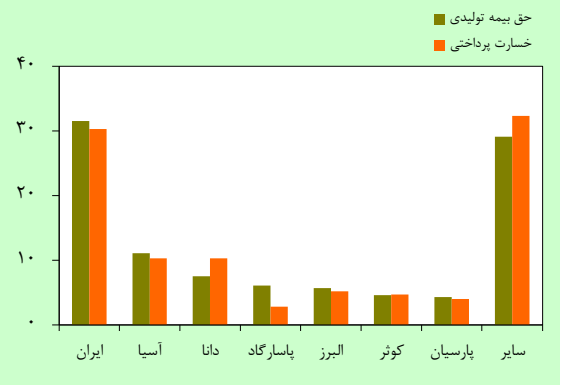
مقایسه با سال ۱۳۹۹ معادل ۴۰/۶ درصد رشد داشت. رشته «شخص ثالث و مازاد» با سهمی معادل ۳۵/۱ درصد همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از حق بیمه تولیدی بازار بیمه را داشت. پس از آن، بیشترین سهم به ترتیب به رشته‌های درمان (۱۷/۹ درصد)، زندگی (عمر) (۱۵/۸ درصد)، بدنه اتومبیل (۷/۸ درصد)، مسئولیت (۴/۷ درصد)، آتش‌سوزی (۴/۶ درصد) و حوادث راننده (۴/۵ درصد) اختصاص داشت. در سال مورد بررسی، حق بیمه تولیدی شرکت‌های بیمه برای تمامی رشته‌های بیمه‌ای غیر از رشته «پول» با افزایش همراه بود. در میان حق بیمه رشته‌های مختلف، به ترتیب رشته‌های بیمه‌ای اعتبار، باربری، حوادث راننده، کشتی، شخص ثالث و مازاد، حوادث و مسئولیت از بیشترین رشد برخوردار بودند. در این سال، حق بیمه رشته پول ۱/۳ درصد کاهش داشت.

در این سال شرکت بیمه دولتی ایران سهمی معادل ۳۱/۵ درصد و شرکت‌های بیمه غیر دولتی سهمی معادل ۶۸/۵ درصد از کل حق بیمه‌های تولیدی بازار بیمه را دارا بودند. در این میان، بالاترین سهم در شرکت‌های بیمه غیر دولتی به ترتیب به شرکت‌های بیمه آسیا (۱۱/۱ درصد)، دانا (۷/۵ درصد)، پاسارگاد (۶/۱ درصد)، البرز (۵/۷ درصد)، کوثر (۴/۶ درصد) و پارسیان (۴/۳ درصد) اختصاص داشت.

۱۷-۱-۲- خسارت پرداختی

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی بازار بیمه کشور معادل ۶۵۲/۱ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن، رشدی معادل ۴۸/۳ درصد نشان می‌دهد. همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه در رشته بیمه‌ای «شخص ثالث و مازاد» به میزان ۳۵/۵ درصد پرداخت شد. بعد از رشته مذکور، رشته‌های بیمه‌ای درمان، زندگی (عمر)، بدنه اتومبیل، حوادث راننده و مسئولیت به ترتیب با ۳۳/۸، ۹/۱، ۷/۶، ۴/۴ و ۴/۴ درصد بیشترین سهم از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند. در مجموع، ۴۷/۵ درصد از کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه در سال مورد بررسی بابت پوشش ریسک‌های مربوط به رانندگی و اتومبیل (بیمه‌نامه‌های «شخص ثالث و مازاد»، حوادث راننده و بدنه اتومبیل) بود. در این سال، شرکت بیمه دولتی ایران به تنهایی ۳۰/۳ درصد از کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه را به خود اختصاص داد. سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از خسارت‌های پرداختی ۶۹/۷ درصد بود. در این میان، بالاترین سهم در شرکت‌های بیمه غیر دولتی به ترتیب به شرکت‌های بیمه آسیا (۱۰/۳ درصد)، دانا (۱۰/۳ درصد)، دی (۷/۷ درصد)، البرز (۵/۲ درصد)، معلم (۵/۱ درصد) و کوثر (۴/۷ درصد) اختصاص داشت.

نمودار ۱۷-۲- سهم شرکت‌های بیمه از میزان حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی در سال ۱۴۰۰(درصد)

۱۷-۱-۳- ضریب خسارت

ضریب خسارت[1] بازار بیمه کشور در سال ۱۴۰۰، معادل ۸۳/۲ درصد بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل از آن معادل ۰/۸ واحد درصد افزایش داشت. در این سال، ضریب خسارت رشته‌های درمان، کشتی، «شخص ثالث و مازاد» بالاتر از ضریب خسارت بازار بیمه به ترتیب برابر ۱۱۳/۳، ۱۱۲/۶ و ۹۰/۴ درصد و ضریب خسارت سایر رشته‌ها کمتر از ضریب خسارت

۱- «ضریب خسارت»، حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است و نشان می‌دهد که چند درصد از حق بیمه‌ها بابت خسارت خطرهای تحت پوشش به بیمه‌گزاران برگشت داده شده یا خواهد شد. «حق بیمه عاید شده» شامل مجموع حق بیمه صادره و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین، «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارت‌های پرداختی و تفاوت بین خسارت‌های معوق انتها و ابتدای هر دوره مالی است.

بازار بیمه و بین ۱۱/۲ تا ۷۸/۲ درصد بود. در سال ۱۴۰۰، ضریب خسارت شرکت بیمه دولتی ایران به میزان ۸۶/۰ درصد بود. در بخش غیر دولتی نیز ضریب خسارت ۸۱/۸ درصد بود.

جدول ۱۷-۱- عملکرد بازار بیمه

	سال		
	۱۳۹۹	۱۴۰۰	درصد تغییر
حق بیمه تولیدی(هزار میلیارد ریال)	۸۲۰/۲	۱۱۵۳/۴	۴۰/۶
خسارت پرداختی(هزار میلیارد ریال)	۴۳۹/۶	۶۵۲/۱	۴۸/۳
ضریب خسارت(درصد)	۸۲/۳	۸۳/۲	۰/۸[1]

ماخذ: سالنامه آماری ۱۴۰۰ صنعت بیمه، بیمه مرکزی ایران
۱- واحد درصد

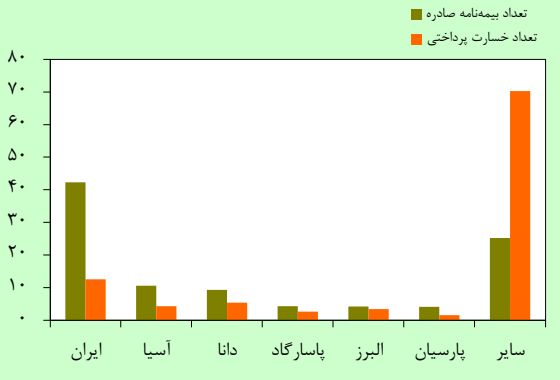
۱۷-۱-۴- تعداد بیمه‌نامه صادره

در سال ۱۴۰۰، بازار بیمه کشور حدود ۶۶/۷ میلیون فقره بیمه‌نامه صادر کرد که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۴/۲ درصد رشد داشت. از مجموع بیمه‌نامه‌های صادره، ۳۶/۹ درصد به بیمه «شخص ثالث و مازاد» اختصاص داشت. در مجموع، ۸۰/۰ درصد از کل بیمه‌نامه‌ها در این سال مربوط به بیمه‌نامه‌های اتومبیل («شخص ثالث و مازاد»، حوادث راننده و بدنه اتومبیل) بود. در این سال، تعداد بیمه‌نامه صادره درمان بیشترین سهم از رشد (۱/۹ واحد درصد) را در بین رشته‌های بیمه‌ای داشت. بررسی آمار مربوط به تعداد بیمه‌نامه‌های شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد که شرکت بیمه دولتی ایران ۴۲/۳ درصد از کل بیمه‌نامه‌های بازار بیمه کشور را صادر کرد. تعداد کل بیمه‌نامه‌های صادره شرکت‌های بیمه غیر دولتی در سال ۱۴۰۰ با ۷/۱ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۳۸/۵ میلیون فقره رسید که معادل ۵۷/۷ درصد از کل بیمه‌نامه‌های صادره بازار بیمه می‌باشد.

۱۷-۱-۵- تعداد خسارت پرداختی

تعداد خسارت‌های پرداختی بازار بیمه در سال ۱۴۰۰ با ۱/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۵۱/۱ میلیون فقره رسید. رشته بیمه‌ای درمان با ۱/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۹، بیشترین سهم از کل تعداد خسارت پرداختی بازار (۹۳/۸ درصد) را داشت. پس از آن رشته بیمه‌ای «شخص ثالث و مازاد» با افزایش ۱۶/۴ درصدی نسبت به سال قبل از آن معادل ۲/۸ درصد از کل تعداد خسارت‌های پرداختی بازار را به خود اختصاص داد. در مجموع، رشته‌های بیمه‌ای درمان، «شخص ثالث و مازاد» و زندگی (عمر) ۹۸/۸ درصد از کل تعداد خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند. بررسی آمار مربوط به تعداد خسارت‌های پرداختی شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد در این سال، شرکت بیمه دولتی ایران ۱۲/۵ درصد از کل تعداد خسارت‌های بازار بیمه کشور را پرداخت کرد. در سال مورد بررسی، تعداد خسارت‌های پرداختی شرکت‌های بیمه غیر دولتی با رشد ۳/۵ درصدی نسبت به سال قبل از آن به ۴۴/۸ میلیون فقره رسید که معادل ۸۷/۵ درصد از تعداد کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه می‌باشد.

نمودار ۱۷-۳- سهم شرکت‌های بیمه از تعداد بیمه‌نامه‌های صادره و تعداد خسارت پرداختی در سال ۱۴۰۰(درصد)

۱۷-۲- شرکت‌های بیمه

در سال مورد بررسی، رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه از نظر تولید حق بیمه در مقایسه با سال ۱۳۹۹ تغییر کرد و شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، دانا، پاسارگاد، البرز، کوثر و پارسیان به ترتیب ۳۱/۵، ۱۱/۱، ۷/۵، ۶/۱، ۵/۷، ۴/۶ و ۴/۳ درصد از حق بیمه بازار را به خود اختصاص دادند. همچنین،

سهم شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، دانا، دی، البرز، معلم و کوثر از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه به ترتیب ۳۰/۳، ۱۰/۳، ۱۰/۳، ۷/۷، ۵/۲، ۵/۱ و ۴/۷ درصد بود.

مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که در بین شرکت‌های بیمه، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه متقابل قشم، میهن، امید، دی، سینا، دانا و ایران بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بود.

۱۷-۳- دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه

در سال ۱۴۰۰، دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه با رشدی معادل ۳۳/۲ درصد به ۲۲۴۸/۴ هزار میلیارد ریال رسید که علت عمده این امر، افزایش به ترتیب ۳۶/۴ و ۲۶/۰ درصدی «سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار و سپرده‌های بانکی» و «دارایی‌های ثابت مشهود» در سمت دارایی‌ها و افزایش به ترتیب ۴۲/۱ و ۲۴/۸ درصدی « ذخایر حق بیمه عاید نشده» و «حقوق صاحبان سهام» در سمت بدهی‌ها بود.

(هزار میلیارد ریال)

جدول ۱۷-۲- خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه(۱)

	پایان سال		درصد تغییر
	۱۳۹۹	۱۴۰۰	
دارایی‌ها			
موجودی نقدی	۵۷/۷	۹۱/۹	۵۹/۲
مطالبات از بیمه‌گذاران و نمایندگان	۳۱۷/۰	۴۱۴/۸	۳۰/۸
مطالبات از بیمه‌گران و بیمه‌گران اتکایی	۳۹/۵	۳۶/۶	-۷/۴
سهم بیمه‌گران اتکایی از ذخایر فنی	۲۴۴/۳	۳۲۲/۱	۳۱/۸
سایر دریافتنی‌ها و پیش‌پرداخت‌ها	۵۹/۴	۹۴/۸	۵۹/۷
تسهیلات اعطایی به اشخاص	۴۵/۹	۶۶/۸	۴۵/۶
سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار و سپرده‌های بانکی	۵۹۰/۷	۸۰۶/۰	۳۶/۴
سرمایه‌گذاری در املاک	۱۴/۴	۱۷/۰	۱۷/۸
سایر سرمایه‌گذاری‌ها	۳/۵	۲/۰	-۴۴/۲
دارایی‌های غیر جاری نگهداری شده برای فروش	۲/۹	۳/۰	۳/۱
دارایی‌های ثابت مشهود	۳۰۷/۴	۳۸۷/۲	۲۶/۰
دارایی‌های نامشهود	۱/۶	۲/۳	۴۲/۲
سایر دارایی‌ها	۳/۱	۴/۲	۳۲/۶
جمع دارایی‌ها=جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام	**۱۶۸۷/۴**	**۲۲۴۸/۴**	**۳۳/۲**
بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام			
بدهی به بیمه‌گذاران و نمایندگان	۳۴/۷	۶۳/۲	۸۳/۲
بدهی به بیمه‌گران و بیمه‌گران اتکایی	۸۳/۸	۶۹/۷	-۱۶/۹
مالیات پرداختنی	۱۸/۶	۱۸/۳	-۱/۷
سود سهام پرداختنی	۳/۵	۱۳/۱	۲۷۴/۷
تسهیلات مالی	۶/۴	۷/۷	۲۰/۴
سایر پرداختنی‌ها	۱۰۸/۱	۱۴۴/۷	۳۳/۹
ذخیره خسارت معوق	۲۳۲/۰	۳۰۷/۲	۳۲/۴
ذخیره ریسک‌های منقضی نشده	۱۵/۹	۳۴/۷	۱۱۸/۴
ذخایر حق بیمه عاید نشده	۶۵۷/۵	۹۳۴/۱	۴۲/۱
ذخیره ریاضی، بیمه عمر و تشکیل سرمایه	۰/۰	۰/۰	θ
سایر ذخایر فنی	۱۰۵/۷	۱۲۸/۵	۲۱/۵
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	۱۲/۴	۱۶/۹	۳۶/۲
حقوق صاحبان سهام	۴۰۸/۸	۵۱۰/۲	۲۴/۸

ماخذ: بیمه مرکزی ایران

۱- شامل شرکت‌های بیمه دولتی و غیر دولتی می‌باشد.